

Øvingoppgave Jurr. off 1201

KLASASVING-OPPGAVEN

1. OPPGAVETEKST

Oppgaven ble gitt til 1. avdeling/grunnfag juss i Bergen høsten 1989. Oppgaveteksten er noe justert og forkortet.

Det har vært flere utforkjøringer i den såkalte Klasasvingen i utkanten av tettstedet Lillevik. Det har derfor lenge vært en utbredte oppfatning at den kommunale veien her burde legges om.

Teknisk sjef i Lillevik kommune utarbeidet en skisse for omlegging av en ca. 500 m lang strekning av veien. Omleggingen ville føre til at det måtte erverves grunn fra omtrent 20 grunneiere. En av disse, Peder Ås, er sønn av ordfører Tobias Ås.

Formannskapet besluttet å overlate til et av sine medlemmer, Lars Holm, «å undersøke hva folk mener om saken». Holm satte et oppslag på bedehuset, som ligger sentralt i Lillevik, om at en plan for omlegging av Klasasvingen var utlagt til gjennomsyn på formannskapets kontor.

Omtrent halvparten av de berørte grunneiere så oppslaget. Ingen av dem ba om å få se planen på kontoret, og ingen ga uttalelse om saken. Noen tenkte seg ikke at de ville bli berørt. Av dem som forstod det, tenkte noen at de ville få nærmere beskjed senere. Noen tenkte at det nyttet ikke å si noe, fordi myndighetene gjorde som de ville likevel.

Peder Ås så ikke oppslaget, men fikk høre om veiplanen av sin far. Han skrev til formannskapet og foreslo en noe annen trasé. Den ville medføre at det ikke ville gå med grunn av hans eiendom, men mer av eiendommen til naboen Ole Vold. Vold har i mange år vært ordførers bridgepartner i Lillevik julebridgeturnering. Dessuten er Ole Vold og Tobias Ås begge ivrige skyttere, og begge er med i styret i Lillevik skytterlag.

Saken ble behandlet 20. august i formannskapet. Forslaget som teknisk sjef hadde utarbeidet, ble kalt «Plan I». Forslaget fra Peder Ås ble betegnet «Plan II». Etter protokollen ble det truffet følgende beslutning med 10 mot 5 stemmer:

«VEDTAK

Lillevik formannskap går inn for og tilrår kommunestyret at veien i Klasasvingen omlegges, fortrinnsvis etter plan II.»

Øving 2

22. august inneholdt avisen Lillevik Tilskuer et utførlig referat av formannskapets behandling av 20. august. Både skissene til plan I og plan II var gjengitt i avisen. Det ble også opplyst at saken skulle behandles i kommunestyret 20. september. Det ble referert at ordføreren under debatten hadde gått sterkt inn for plan II. Alle de berørte grunneiere leste denne avisartikkelen.

Etter en inngående debatt vedtok kommunestyret den 20. september å bevilge penger til omlegging etter plan I.

Den 20. oktober gjorde formannskapet vedtak om å ekspropriere den nødvendige grunn til å gjennomføre veiomleggingen etter plan I. Alle grunneiere fikk skriftlig underretning om hva som skulle eksproprieres fra dem, med beskjed om klageadgang, frist og fremgangsrate.

Ole Vold protesterte mot gyldigheten av vedtaket. Han erklærte at han rett nok hadde sett oppslaget på bedehuset og forstått at hans eiendom ville bli berørt. Han mente imidlertid at ordføreren hadde vært inhabil ved alle tre vedtakene. Videre mente Vold at saksforberedelsen var svært mangelfull og i strid med loven. Blant annet anførte han at hver av grunneierne skulle vært særskilt varslet forut for hvert av vedtakene. Han viste spesielt til at han ikke hadde fått noen underretning om plan II.

Fra kommunens side ble det anført at de to første vedtakene bare var å anse som forberedelse til det siste, og at de i hvert fall ikke var enkeltvedtak. Kommunen mente at ordføreren ikke var inhabil. I alle fall kunne han bare være inhabil ved behandlingen av spørsmålet om ekspropriasjon fra sønnen Peder Ås. Det var dessuten under ingen omstendighet noen feil at Vold ikke var blitt underrettet om plan II, da denne jo ikke var blitt vedtatt. Med hensyn til varsling måtte oppslaget på bedehuset være tilstrekkelig, mente kommunen. Til overfødd hadde jo alle lest avisartikkelen. Kommunen mente at i og med at alle hadde fått beskjed om klageadgangen, måtte alle krav til saksbehandling være oppfylt siden de jo da hadde mulighet for å si sin mening. Ole Vold kunne ikke påberope seg at andre enn han selv muligens kunne sies ikke å ha fått tilstrekkelig underretning fordi de ikke hadde sett eller forstått oppslaget på bedehuset.

- Spørsmål 1: (a) Er noen, og i tilfelle hvilket eller hvilke av de trufne beslutningene enkeltvedtak?
 (b) Angi helt kort hvilken rettslig betydning svaret ovenfor under (a) har for kravene til saksbehandlingen.

Uringoppgave

Spørsmål 2: Var ordføreren inhabil ved behandlingen på noe trinn i noen av sakene?

Spørsmål 3: Var det en feil å ikke varsle grunneierne om plan II?

Spørsmål 4: Var det eventuelt andre feil ved saksforberedelsen?

Det skal legges til grunn at saken helt ut blir å behandle etter de vanlige regler i forvaltningsloven.

Samferdselsstyret i fylket vedtok i juni at Lillevik kommune og nabokommunen Storevik fra 1. januar skulle utgjøre ett løyvedistrikt for drosjer. Det vil innebære at alle drosjeeiere i de to kommunene (20 i Lillevik og 30 i Storevik) får samme rett til kjøring over alt i begge kommunene. Mot dette har drosjeeiere i Lillevik innsendt klage. De påberoper seg at de vil komme dårligere ut av det, fordi nå vil få større konkurranse fra Storevik-drosjene om kjøringen fra hotellet i Lillevik.

Spørsmål 5: Har drosjeeierne i Lillevik klagerett etter forvaltningslovens § 28?

Spørsmål 6: Har drosjeeier Marte Kirkerud fra Lillevik krav på etter forvaltningsloven å få kopi av de opplysninger om drosjeeiernes inntektsforhold som var lagt fram ved samferdselskonsulenten som et internt saksdokument til samferdselsstyret ved behandling av saken?

Spørsmål 7: Har Marte Kirkerud rettskrav på å få opplyst om samferdselskonsulenten har foretatt lønnsomhetsberegninger i forbindelse med saken trass i at ikke noe om dette er lagt fram for samferdselsstyret?

Utgjør

Studentbesvarelse av Klasasvingoff.

m. "Sensorkommentarer" på s. 37-39!

Klassering oppsett
(Komm. bet. m. komm.)

1122E

REGJEMÅLA

Forut på det vurderes om forvaltningsloven av 10. februar 1967 gjelder. Etter PVL § 1 gjelder loven den virksomhet som driver av "et HVERI OLSEN FOR SÅLT ALLE KOMMUNE. Formannskap og kommunestyre er helt klart ikke organer. Forvaltningsloven kommer da til anvendelse.

Etter PVL § 2. 1. ledd bokstav (b), jfr. bokstav (a), er det et enkeltvedtak dersom avgjørelsen treffes under utøvelse av offentlig myndighet, og gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer.

(1) Når det gjelder behandlingen 20. august, MÅNES denne av offentlig myndighet. Lillovik formannskap er offentlig myndighet. Sæhen skildder også kullsheter til faste balanse bokførte. Det dreier seg her om omlegging av vesen som medfører at 20 grunnetare blir berørt.

I tillegg til disse virksomhetene må det også dreie seg om en avgjørelse. Her er det ikke tale om et enkeltvedtak som er endelig avgjort. Formannskapet anbefaler kommunestyret til en omlegging etter plan II. Det er med andre ord forberedende behandling - og ikke et endelig standpunkt.

1122E

Konklusjon: Beslutningen 20. august er IKKE et enkeltvedtak.

(11) Beslutningen 20. september ble også truffet under utøvelse av offentlig myndighet. I dette tilfellet var det kommunestyret som var den offentlige myndighet.

Vi har å gjøre med en avgjørelse. Det har blitt vedtatt å bevilge penger. Avgjørelsen er endelig.

Det å bevilge penger til omlegging, kan ikke anses å gi rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer.

Konklusjonen: Beslutningen av 20. september er ikke et enkeltvedtak.

(111) Beslutningen 20. oktober ble truffet av formannskapet - som under utøvelse av offentlig myndighet. Det er også en avgjørelse. Ved ekspropriasjon har vi en beslutning som legger plikter på flere bestemte personer.

↓ født om
dette

Konklusjon: Vedtaket den 20. oktober er et enkeltvedtak.

SPEKTRAL 1.8

Etter PVL § 2. 1. ledd kommer kapitlene IV-VI bare til anvendelse i saker som gjelder enkeltvedtak. I dette tilfellet blir det vedtaket om ekspropriasjon av nødvendig grunn.

119. PVL § 16 skal påregnes, jfr. § 2. 1. ledd bokstav (e), da forholdsvarslet. Det finnes unntak for forholdsvarslet, uten at jeg går nærmere inn på det.

Uansett. Saker der det er tale om kommunalt vedtak (publ. myndighet) må være omfattet av lov.

Tit 2

- ✓ Det rett til å gjøre seg kjent med etter § 5 10 og 19. Det erne å være tilfelle her.
- ✓ Grunnene kan avslørt seg å ha interesse av å se plan II. Dette har de gjort ved å lese avsnittet som de ønsket var avslørt.
- ✓ I § 17, 3. ledd er det deuten (B) og ikke skal. Det blir da opp til forvaltningssakerne å vurdere om de vill være om dette.

godt

KONKLUSJON: Det var ikke en feil ikke å være grunnene og plan II.

- ✓ SPØRSMÅL 5 Etter PVL § 16, 1. ledd skal partene være for vedtatt utførelse og gis anledning til å uttale seg.

- ✓ Etter § 16, 2. ledd skal varsel gjøre seg for hva eisen gjelder slik at partene på en forvarlig måte kan være rett tarv.

- ✓ Det at Holm rett opp et opplegg på beduene, kan ikke also å være tilfredstillende i dette tilfelle. Eksempelvis av grunn er av stor betydning for den enkelte grunnene. Selv om beduene ligger sentralt, kan man ikke regne med at alle de involverte får en tilfredstillende hjernekap til øken.

- ✓ -Varseter- på beduene innholdt heller ikke det som var påkrevd for at partene kunne være rett tarv. Her var det bare gitt en generell formulering om at det forelå en plan. Partene burde bl.a. ha fått opplyst om hvor mye areal som kom til å bli ekspropriert fra deres eiendom.

- ✓ Etter § 17, 1. ledd skal forvaltningssakerne påse at

§ 17, 2, 4, 7

§ 16

- ✓ saken er så godt opplyst som mulig for vedtatt utførelse. Holm skulle undersøke hva folk mente om saken. Opplegget på beduene kunne umulig i et stort grad føre til tilbakemelding på hva folk mente om saken.

- ✓ I avsnittet som var det gjengitt eksakte bud til plan I og plan II. Partene kunne ikke på bakgrunn av dette forutset hvilken plan som kom til å bli den endelige rone i ordretens omrydning og plan II. Per vedtaket om plan I ble endelig fattet, burde partene ha bli varslet om utfallet av saken.

↑ Godt drevet

KONKLUSJON: Det var begitt andre (ei) ved ekspropriasjonen.

En svært

- ✓ SPØRSMÅL 5 Dette er et enkeltvedtak slik PVL § 2, 1. ledd betyr (b), jfr. (a). Det finnes begreper. Det er tale om rettighetene for drojselsene til å gjøre i begge retninger.

- ✓ Iflg. § 2a, 1. ledd kan opplyst vedtaket pålagte av part. jfr. § 1. ledd bokstav (a). Drojselsene i Lillevik er part for drojselsene rett og seg mot dem.

- ✓ Klageretten i henhold til § 20 1. ledd, gjelder kun vedtak truffet i henhold til myndighet delegert fra et statlig forvaltningsorgan. Vedtak er truffet i samarbeid med de fte. Samarbeidsdepartementet har delegert myndighet til samarbeidsleitetret i fylket.

Svært om partene kan innværes

- ✓ SPØRSMÅL 6 Etter § 18, 2. ledd er utgangspunktet at en part

§ 17

①

STANDARDISPOSISJONER

Disposisjonene er ment som øvelsesmønstre og huskelister. Mange punkter vil i de konkrete tilfelle enten ikke være aktuelle eller så opplagte at de bare bør nevnes helt kort. Dessuten vil det etter forholdene kunne være praktisk å ta poengene i en litt annen rekkefølge der det kanskje åpenbart er ett punkt løsningen vil stå eller falle på.

I. OPPGAVER OM INHABILITET

1. Gjelder F.vl. og dens kapittel II?
  1. Etter § 1 gjelder loven for
    - (i) «virksomhet som drives av forvaltningsorganer», og
    - (ii) for privat rettssubjekt hvor det treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrift etter § 2, 1. ledd (b) eller (c), jfr. 1. ledd (a).
  2. Gjelder etter § 6 første linje for tjenestemenn, jfr. § 2, 1. ledd (d), og for folkevalgte og sakkyndige, jfr. F.vl. § 10. Se også kommunelovens § 40 nr. 3 for så vidt gjelder saker i kommuneforvaltningen.
  3. Etter § 6, 1. ledd første setning gjelder reglene både for
    - (i) avgjørelse og
    - (ii) saksforberedelse.
- II Part eller tilknytning til en part
  1. Et nærmere angitt slektskapsforhold og annen tilknytning til vedkommende som har tilknytning til saken etter § 6, 1. ledd.
  2. Tilknytningen er til noen som er part, jfr. definisjonen i § 2, 1. ledd (e).
- III «Særegne forhold» etter § 6, 2. ledd
  1. Ved bedømmelsen av om det er «særegne forhold», vil oppregningene i 1. ledd gi et utgangspunkt som paralleller og som grunnlag for å vise hvor streng loven skal være.
  2. Vekt på om det er særlig fordel, tap eller ulempe for vedkommende selv eller noen han har «enær personlig tilknytning til».
  3. Det skal tillegges vekt om en part har reist inhabilitetsinnsigelse slik at det da litt lettere blir inhabilitet.

②

4. En vurdering av alle forhold sett i sammenheng. Det må også tas hensyn til forhold som er for fjerne etter § 6, 1. ledd til inhabilitet alene, som sees sammen med momentene i saken ellers i en helhetsvurdering.

IV Unntak

1. § 6, 4. ledd setter strenge krav til unntak. Må både være
  - (i) «åpenbart» og
  - (ii) dessuten «verken offentlig eller private interesser».
2. § 7 gjør unntak, men bare der:
  - (i) usettelse ikke kan skje uten «essentlig ulempe eller skadevirkning» og
  - (ii) dessuten bare for «foreløpig» avgjørelse.

o o o

2. OPPGAVER OM PARTSINNSYN

- I Gjelder forvaltningslovens partsinnsynsregler?
  1. F.vl. § 18 gjelder etter § 3, 1. ledd bare behandlingen av enkeltvedtak. (Dersom det først er tale om avgjørelse i eller forberedelse av enkeltvedtak, vil forholdet alltid gå inn under loven etter § 1 siste setning.)
  2. Begrepet enkeltvedtak -- se § 2, 1. ledd (b), jfr. (a), og særregelen i § 2, 2. ledd, jfr. § 2, 1. ledd (d).

II Innsyn etter § 18, 1. ledd

1. Utgangspunktet er innsynsrett, snl. også Offl. § 2 («er offentlig»).
2. § 18 gir bare innsynsrett for partene, jfr. § 2, 1. ledd (c) (annerledes etter Offl. § 2).
3. Bare innsyn i den sak vedkommende er part i (spørsmål om part i samme sak).

III Unntak etter § 18, 2. ledd

1. Unntak for dokument et organ har utarbeidet «for sin interne saksforberedelse» og for dokument utarbeidet for «den interne saksforberedelse» av et underordnet organ m.v.
2. Unntaket gjelder ikke faktiske opplysninger eller «sammen- drag eller annen bearbeidelse av faktum» -- se § 18, 3. ledd. Det blir her et skille mellom faktum og vurdering.

③

3. Innstilling etter § 18, 4. ledd er likevel underlagt innsynsrett. Det kreves her at
  - (i) avgjørelser skal treffes av kommunestyre osv. (organ som går inn under oppregningen i 4. ledd) og
  - (ii) at det er en (endelig) innstilling.

IV Unntak etter § 19

1. De absolutte unntak i § 19, 1. ledd.
2. De relative unntak i § 19, 2. ledd. Det kreves her:
  - (i) at forholdet går inn under rammen i § 19, 2. ledd (a) og (b) og
  - (ii) at innsyn ikke er av «essentlig betydning» for parten.

V Taushetsplikt

1. Taushetsplikt etter § 13 hindrer ikke at parten får innsyn, jfr. § 13b nr. 1 (anmerledes etter offentlighetsloven, jfr. § 5a).
2. Lovbestemt taushetsplikt ellers vil som utgangspunkt heller ikke hindre partsinnsyn etter § 13f, 1. ledd (etter lovendringen 1986) dersom det er taushetsplikt gitt «av hensyn til private interesser».
3. Ulovfestet taushetsplikt (Leks. eller intern instruks) begrenser verken partsinnsynsrett etter F.vl. § 18 eller offentlighet, jfr. Offl. § 5a.

VII Lovens sjønnefjøring

1. Rett til gjennomsyn og kopi -- § 20.
2. Utdrag -- § 20, 3. ledd, jfr. § 18, 2. og 3. ledd og § 19.
3. Ikke betaling uten særskilt hjemmel, snl. § 27 a (mangler foreløpig slik at gratis).
4. Unntakene i § 18, 2. ledd og § 19 gir i seg selv ikke forbud spørsmål om en bør gi partene adgang til dokumenter ut over Lovens påbud. Tilsvarende mulighet for mer-offentlighet etter Offl. § 2 dersom taushetsplikt ikke er til hinder (§ 2 påbyr ordgnet å vurdere dette, og § 10 påbyr å ta opp spørsmål om samtykke der det er taushetsplikt).

o o o

40

OPPGAVE EKS.

(SE LØSNINGSKOMM SIDE 42

OG TO BESVARELSER SIDE 43)

41

Eitret kvart vart det til at Kommunekonsept A/S likevel rekte klagen og aksepterte kommunestyret si avgjerd. Larsen A/S utarbeidde på si side ein rapport om Vertshuset A/S v/Ole Olsen som var best eigna. Rapporten konkluderte med at Trass rapporten sin klare konklusjon, vart det jarnnt løp mellom dei to søkjjarane i kommunestyret. Det enda likevel med at søknaden til Vertshuset A/S v/hans Måken-prosjekt.

Deite resultatet kunne Peder As ikkje godta. I lokalavisen Lillevikposten rykte talet - Bjørn Berge - om at den eine av kommunestyremedlemmene i fleire seg negativt om søknaden til Peder As for saka var komen til handsaming i kommunestyret, og at han difor i realiteten hadde teke eit førehandsstandpunkt. Meir presist hadde Berge uttalt til Lillevikposten:

"Vi har mange nok pubar/diskotek med løyve til å servere alkohol i Sanden. Det vil vere eit feil signal å sende til ungdommen om vi no opnar opp endå fleire knar."

I tillegg trekte Peder As fram at Berge var eigar av og leigde ut eit husvære i Sanden sentrum. Husværet låg i første etasje i ei bustadblokk som var sentralt plassert i sentrum, om lag hundre meter frå dei lokala der Måken pub og diskotek A/S var tenkt lokalisert. Det var ikkje rvl om at mykje av trafikken til og frå Måken utleg ville passere forbi her. Mange av dei som budde i blokka hadde allerede over fleire år klaga over støy nattetid, særleg i helgene.

Spørsmål 2: Var kommunestyrerepresentant Bjørn Berge inhabil?

Kommunestyret sitt vedtak om å riddede det ledige skjenkeløyvet til Vertshuset A/S v/Ole Olsen var vanskeleg å sveigje for letinga ved Hotell Holmen A/S. Hotellet som låg i Dalen sentrum - same staden som Vertshuset A/S var under etablering - hadde allerede skjenkeløyve. Men hotellet slett tungt økonomisk og frykta konkurranse. Det vart no sett fram påstandar om at det var ein saksbehandlingsfeil at ikkje hotellet hadde fått førehandsvarsel med frist til å uttale seg for kommunestyret handsama saka. Kommunen nekta for at dette var ein feil då ein meinte at Hotell Holmen A/S ikkje var part.

Spørsmål 3: Hadde Hotell Holmen A/S knep på førehandsvarsel med frist til å uttale seg?

I alle fall, vart det hevda, måtte hotellet ha klagerett etter at vedtaket no var gjort.

Spørsmål 4: Har Hotell Holmen A/S klagerett?

Oppgave 20: Søknad om skjenkeløyve

Tema: Enkeltvedtak, inhabilitet, førehandsvarsel, klagerett
Hautzen 2002 lyste Lillevik kommune ut eit ledig løyve for skjenking av øl og vin, jf. alkohollova (lov av 2. juni 1989 nr. 27) § 1-7. Det meldte seg to søkjarar. Den eine var Peder As som ønskte å etablere Måken pub og diskotek A/S i kommunesenteret Sanden. Den andre var Ole Olsen som var i ferd med å starte opp restauranten og overnattingsstaden Vertshuset A/S i Dalen, den andre tertstaden i kommunen.

Frå før var det etablert (med kommunale skjenkeløyve) to pubar/diskotek i Sanden, og ein pub/diskotek og ein restaurant og overnattingsstad (Hotell Holmen A/S) i Dalen.

I Lillevik kommune hadde ein nettopp lagt bak seg ei opprivande skjenkesak som hadde endt med eit sviande nederlag for kommunen i retten. I samband saker om tildeling av skjenkeløyve for framtida måtte vere særleg grundig. I råd med dette vart det treff avgjerd om å knyte til seg eit konsulentfirma for å vurdere kven som burde få tildelt løyve - ved denne konkret utlysinga og ved eventuelle ytterlegare tildelingar dei komande fire åra.

Ulike konsultentselskap vart inviterte - gjennom ein anbudsinnviating - til å kome med tilbød på utføring av jobben som skulle basere seg på eit stykkprissy-

stem. Det selskapet som fekk oppdraget, skulle vurdere kva søkjar som var best eigna til å utøve skjenking av alkohol på ein slik måte at skadeverknadene av alkoholbruken vart minst mogete. I anbudsinnviatingen vart det gjort klart at pris og kvalitet ville vere avgjerande for val mellom tilbydarane. Det kom inn to tilbød. Der eine var frå Kommunekonsept A/S og det andre var frå Larsen konsulenttenester A/S (heretter kalt Larsen A/S).

I administrasjonssjefen si innstilling til kommunestyret vart det peikt på at det var vanskeleg å skilje mellom tilbydarane kva gjaldt kvalitet. Men prismsessig låg Kommunekonsept A/S sitt tilbød 4 % under det Larsen A/S kunne tilby. I reine pengar utgjorde dette om lag kr 1000 per søkjar då stykkprisen høvesvis var kr 25 000 og kr 24 000. Likevel valde eit snaroyates kommunestyre Larsen A/S sitt tilbød. Sjølv om dette tilbødet var dårare, la representantane avgjerande vekt på at selskapet hadde ei lokal tilknytning ved at det var heimshøyrande i kommunen. Omisynet til å støtte sysselsettinga lokalt fekk vere avgjerande i skilnaden mellom tilboda i kroner var så pass liten, hadde ein tenkt.

Kommunekonsept A/S ønskte å klage på kommunestyret si avgjerd. Men Lillevik kommune meinte at det ikkje var klagerett fordi saka ikkje gjaldt eit enkeltvedtak, jf. forvalningslova § 28 første ledd.

Spørsmål 1: Er kommunestyret si avgjerd i saka om val av konsulentelskap eit enkeltvedtak?

Oppgave 20: Søknad om skjenkeløyve

Spørsmål 1: Er kommunestyret i avgjerd i saka om vil av konsulentveskap eit enkeltvedtak?

Det er heilt klart at forvaltingslova gjeld for eit kommunestyre si verksemd. Kommunestyret er eit sentralt element i den allmenne styringsstrukturen i ein kommune, jf. § 6 i kommunelova (lov av 25. september 1992 nr. 107). Dermed er kommunestyret etter § 1 i forvaltingslova eit organ for kommunen.

Vilkåra for enkeltvedtak er oppstilt i § 2 første ledd bokstav b jf. bokstav a. Eitt spørsmål er om vilkåret i bokstav a om at avgjerda må gjelde «rettigheter eller plikter», er oppfylt. Problemstillinga er om styret som vil kan seie at avgjerda om kva konsulentveskap som skal få oppdraget, gjeld ein «rettighet» for selskapa. Lovteksten kan – isolert sett – oppfattast slik at det berre er tilfelle der borgaren (her konsulentveskapet) kan ha eit rettskrav på goder som er ein «rettighet». Men dette blir – ut frå førearbeida, sikker oppfatning i teorien og praksis frå Siviltombodsmannen – ei for snever tolking. Gjerykket «rettigheter» skal forståast vidare – meir som om det stod «rettsstillingen». Alle avgjerder om fordeling av fordelar fell difor i utgangspunktet inn under – med ein reservasjon for mindre viktige eller bagatelmeisige fordelar.

Meir vil reiser vilkåret om at avgjerda må vere trufft under «utøving av offentlig myndighet». Med utgangspunkt i lovteksten sitt ord kan vi presisere problemstillinga slik: Spørsmålet er om avgjerda er serpegga eller spesiell for offentleg verksemd samanlikna med privat. Eit naturleg utgangspunkt for vurderinga blir då rettsgrunnlaget for avgjerda – her val av konsulentveskap. At dette grunnlaget ikkje er lov, men kommunen sin allmenne sjølvbestemingsrett (private autoritet) er likevel ikkje i seg sjølv avgjerande for svaret. Vi må også vurdere om føremålet med avgjerda først og fremst er forretningsmessig eller i ivareta offentlege interesser. Her gjev oppgåveteksten argument som peikar i begge retningar. Etter anbudsinnvaasjonen skulle pris og kvalitet vere avgjerande, men ved avgjerda vart det også teke omsyn til lokal tilknytning. Fordi prisskilnaden var relativt liten – både i prosent (4 %) og reine pengar (kr 1000 per søkjar) – kan det nok hevdist at avgjerda trass alt først og fremst har karakter av å vere forretningsmessig.

Sjå generelt om vilkåra for at ei avgjerd skal vere enkeltvedtak i Berntz/Rasmussen 2003 kapittel 5, Graver 2002 side 350–368, Eckhoff/Smith 2003 side 224–232, Frihagen II 1992 side 69–81, Boe 1993 side 733–742 og Wøxholth 1999 side 53–80.

Spørsmål 2: Var kommunestyret representant i Bjørn Berge inhabil?

Habilitetsreglane som er plassert i forvaltingslova kapittel II, gjeld sjølv om avgjerda om val av konsulentveskap ikkje skulle vere eit enkeltvedtak, jf. § 3 første ledd. Paragraf 10 klargjer at habilitetsreglane også gjeld for medlemmer av folkevalde råd og utval – for eksempel kommunestyret. Dette følger av alternativa «enbær annan som utfører tjeneste eller arbeid» for eit forvaltingsorgan.

Ingen av inhabilitetsgrunnane i § 6 første ledd synes å vere aktuelle. Heller ikkje alternativet i bokstav a då det er rimelig klart at Berge ikkje kan reknaast som «part» i saka. Problemet reiser seg i høve til § 6 andre ledd: Føreligg «andre særlege forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans [Bjørn Berge sin] upartiskheit» under sakhandsaminga?

Lova sitt vilkår har kort presisasjon for de gå inn i den meir konkrete vurderinga. Her kjem de langt med å ta utgangspunkt i den naturlege språklege forståinga av lovteksten sitt ord. Uttrykksmåten «særlege forhold» markerer ein klar terskel for å bli rekna som inhabil etter andre ledd – forholde må vere spesielle. Dette er også ei sikker tolking når vi trekker inn andre rettskildelagument. Relevante moment i vurderinga er alt som kan kaste lys over om «illiten» til Berge sin «upartiskheit» er svekt. Lovteksten sjølv stiller i andre ledd berre opp domne på relevant moment, jf. uttrykksmåten «blant annet skal legges vekt på». Sjå nærare om § 6 andre ledd i Berntz/Rasmussen 2003 kapittel 6 punkt 6.1, Graver 2002 side 323–329, Eckhoff/Smith 2003 side 183–187, Frihagen II 1992 side 94–114, Boe 1993 side 635–640 og Wøxholth 1999 side 127–152.

Neste steg blir å vurdere lova sitt vilkår – slik de har presisert det med utgangspunkt i lovteksten sin ordlyd – opp mot faktum i saka.

Her er det naturleg å ta i Berge sine private interesser, jf. at lovteksten sjølv stiller opp som eit moment i vurderinga om avgjerda i saka kan innebere ein «særleg fordel, tap eller ulempe» for han. Merk i denne samanheng at det ikkje er opplagt at eit skjenkeløyve til Måken pub og diskotek A/S vil ha negative konsekvensar for Berge si utleigevksemd. Det foretjken allerste støy natters tid om helse, og ut frå faktum er det vanskeleg å seie om problema vil bli vesentleg verre dersom Måken får skjenkeløyve. I lva grad støy er eit problem kan dessutan variere alt etter kva gruppe av potensielle leigetakarar vi spør – til dømes ungdom eller eldre. At det er klart usikkert om eit skjenkeløyve til Måken vil gje negative verknader for utleigevksemda – og i alle fall i kor stor grad – utan det forhold at også andre som bur i området truleg ville ha opplevd det same – eventuelle – negative verknadene i form av aukta støy, dersom Måken hadde fått skjenkeløyvet. Dette svekkjer inntrykket av at Berge var i ein spesiell situasjon.

Berge sitt førehandsstandpunkt er i utgangspunktet uproblematisk dersom det er politisk motivert. Det føer ikkje til inhabilitet av folkevalde representantar i råd og utval tek førehandsstandpunkt i politiske saker; dette er heilt vanleg

og også uønskelig å akseptere i eit demokrati. Anleiis stiller det seg dersom private interesser ligg bak. Då har ikkje folkevalde det same særlege spelrommet.

Ut frå oppgåveteksten ser det ut til at Berge sitt førehandsstandpunkt kan ha vore alkoholpolitisk motivert – det er omsynet til ungdommen han ser ut til å ha i tankane. Vi kan likevel ikkje alltid leggje stor vekt på ei tilsynelatande politisk motivering når det samstundes er private interesser involvert. Det er nemleg ein lære for at politiske standpunkt kan bli brukt til å kamuflere at private interesser blir fremma. Men fordi det er så usikkert kva konsekvensar ei eventuell utdeling av skjenkeløyve til Måken kunne ha fått for Berge, er dette neppe eit stort poeng her.

Spørsmål 3: Hødde Hørdi Holmen, A/S kmu på førehandsvarsel med frist til å uttale seg?

Berre den som er «part» har krav på førehandsvarsel med frist til å uttale seg, jf. § 16 første ledd. Det sentrale spørsmålet er om dette vilkåret er oppfylt.

Kven som er «part» er definert i § 2 første ledd bokstav e. Det er alternativt om avgjerda «ellers direkte gjelder» Hørdi Holmen A/S som er aktuelt.

Avgjerda i skjenkesaka får ikkje noko retsleg betydning for Hørdi Holmen A/S. Ho kan derimot få faktiske konsekvensar. Lovtekstens ord – «direkte» gjel-der – utelukkar nok ikkje at også faktiske konsekvensar kan omfatteast – sjå også Ot.prp. nr. 38 (1964–65) side 35 som ikkje stenger for dette:

«Et det spørsmål om å se dispensasjon eller likebeid, kan vedtaket etter tilhøva

Uttrykksmåten «direkte» peikar i alle fall i retning av at dei faktiske konsekvensane må vere nok så sterke. Men frykt for konkurranse er neppe tilstrekkeleg til å gje paritas. Heller ikkje når økonomien til hotellert utgangspunktet er direkte. Dette må vi sjå i samanheng med at i Hørdi Holmen A/S sine subjektive interesser i å unngå konkurranse, ikkje vil vere sakleg å vektleggje av kommunen. Dersom kan nok kommunen på eit meir generelt eller overordna plan ta eit visst for å hindre overetablering og dermed føre for konkurans i bransjen. Sjå i denne samanheng alkohollova § 1-74 der det særskilt er nemnt at det kan leggast vekt mellom anna på atter på skjenkestader og også på «næringspolitiske hensyn». Men dette er neppe tilstrekkeleg til å gje Hørdi Holmen A/S til part.

Sjå generelt om partbegrepet i Berntz/Rasmussen 2003 kapittel 5, Graver 2002 side 369–374, Eckhoff/Smith 2003 side 232–234, Frihagen II 1992 side 35–38, Boe 1993 side 742–744 og Wøxholth 1999 side 81–86.

Spørsmål 4: Har Hørdi Holmen A/S klagerett?

Avgjerande for om Hørdi Holmen A/S har klagerett – når hotellert ikkje er part i saka, jf. spørsmål 4 ovanfor – er om det har «retsleg klageinteresse», jf. § 28 for ste ledd første punktum. I vurderinga er det naturleg å ta utgangspunkt i dei vesentlege interesser hotellert har i kommunen si avgjerd om å gje skjenkeløyve til Vertshuset A/S. Her er det eit poeng at begge etablissementa er oppgjevne å drive (eller å skulle drive, jf. at Vertshuset A/S enno ikkje har opna opp) restaurant og overnattingsstad. Når dei i tillegg vil vere lokalisert på same staden – Dalen – og er åleine om å drive denne typen verksemd her, er det nærliggjande å sjå føre seg eit rett og direkte konkurranseforhold. Dette vil truleg vere tilstrekkeleg for å ha klagerett. Sjå om omgrepet «retsleg klageinteresse» i Berntz/Rasmussen 2003 kapittel 9, Graver 2002 side 429–434, Eckhoff/Smith 2003 side 263–266, Frihagen II 1992 side 236–242 og Wøxholth 1999 side 377–390.

Dermed ser vi også at terskelen for å ha retsleg klageinteresse er lågare enn for å vere part.

42

LØSNINGSKOMM.
TIL OPPG. SIDE 41

TO BESVARELSE AV OPPG PÅ SIDE 41

43

Spørsmål 2: Var kommunestyrerepresentant Bjørn Berge inhabil?

Forvaltningsloven § 6 gjelder i utgangspunktet for offentlige tjenestemenn. En offentlig tjenestemann er i § 2 bokstav d definert som «en embetsmann eller annen som er ansatt i statens eller kommunens tjenester». Som kommunestyremedlem utfører Berge verv, og han er ikke i egnenskap av kommunestyremedlem ansatt i kommunen. Av forvaltningsloven § 10 følger det at «kapitlene også gjelder for enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan». Et kommunestyremedlem utfører verv, og bestemmelsene om ugildighet i kapittel 11 kommer til anvendelse.

Hvem som er inhabil, eller ugild som er lovens betegnelse, defineres i forvaltningsloven § 6. I første ledd er det oppgitt en del objektive forhold som alle går på tjenestemannens forhold til en eller flere partier i saken. Bjørn Berge omfattes ut fra opplysningene i oppgaveteksten ikke av noen av alternativene i første ledd.

Spørsmålet er om det foreligger «andre særegne forhold» som er sjener til å svekke utøveren til Berges «partitrikket» - jf. forvaltningsloven § 6 andre ledd.

Feiler As trekker frem to argumenter for at Bjørn Berge er inhabil, og jeg vil behandle påstanden om forhåndsstandpunkt først.

I den juridiske teori er det ansett at forhåndsstandpunkt kan føre til inhabilitet. Videre presiseres det at det må skilles mellom tjenestemenn og politikere. A debatterer politiske saker både i politiske fora og i offentligheten er en viktig side ved politikken. En slik debatt bidrar til å tydeliggjøre politiske skillelinjer, og stimulerer til demokratisk deltagelse gjennom at innbyggerne gjennom media får informasjon om ulike saker som er til behandling. Det er derfor ønskelig at politikere skal ha relativt vide rammer med hensyn til å debattere og signalisere standpunkt i saker offentlig, også for vedtak skal treffes. For utøringen er likevel at argumentasjonen som benyttes er av politisk karakter, og ikke involverer personlige forhold knyttet til politikeren personlig.

KONKLUSJON: Bjørn Berge var ikke inhabil i saken.

Bjørn Berge er kommunestyremedlem og politisk valg. I seg selv utløser dette vide rammer. Samtidig knytter uttalelsen seg til antallet puber og diskotek generelt. Hans standpunkt er altså alkoholpolitisk begrunnet, noe som nettopp er et politisk standpunkt. Uttalelsen ligger derfor klart innenfor hva som kan fremmes uten å bli inhabil etter forvaltningsloven § 6 andre ledd.

Det andre argumentet for inhabilitet går på at Berge ville oppvise ulempe dersom As fikk midttilskjenkeløven. I loven brukes også uttrykket «særlige forhold», og det betyr videre at de skal legges vekt på om avgjørelsen innebærer særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller for andre han har tilknytning til. Bruken av ordet «særlige» peker på at forholdet må ha en viss alvorlighetsgrad (og videre at fordel, ulempe eller tap må kunne veitkommende på en særskilt måte.

Berge er i en leilighet nær de planlagte lokalene til Måken Pub og diskotek AS. Leieboerne vil i Dette er imidlertid et forhold som gjelder alle som er eller bor i Sanden sentrum. En kan derfor ikke si at ulempen gjelder Berge spesielt. Om et slikt forhold skulle gi inhabilitet ville det bety at alle som er eller bor i Sanden sentrum ville være inhabile i saken. En slik praksis ville være et alvorlig inngrep mot den lokale medbestemmelsesveien. I tillegg ikke hans interesse som huseier, kan altså føre til inhabilitet.

← GOD!

DARLIG! →

Spørsmål 2: Var kommunestyrerepresentant Bjørn Berge inhabil?

Rettslig grunnlag: forvaltningsloven § 6.

Bjørn Berge var ikke part i saken, var ikke i egnenskap med part, eller på noen annen måte relatert til saken, jf. forvaltningsloven § 6 første ledd. «Part» defineres i § 2 første ledd punkt e som person som avgjørelsen retter seg mot eller som saken direkte gjelder. Druktu er et velkjent strengt krav i lovens tekst og indikerer at part er nært tilknyttet til saken. Bjørn Berge synes ikke å være direkte berørt av saken.

Spørsmålet er så om Bjørn Berge er inhabil i forhold til § 6 andre ledd «nar andre særegne forhold foreligger, eller innebærer særlig fordel, tap eller ulempe».

Bjørn Berge er interessert i en leilighet 100 meter fra utestedet og de klagen som var fremst med hensyn til støy i helgene er klart en ulempe for hans eterskap. Det kan føre til verdiforringelse, problemer med å få leietakere etc og dermed innteksttap for B. Berge.

Kommunestyrerepresentant B. Berge har mulighet for forhåndsuttalelse som politiker og ta forhåndsstandpunkt. I han begrunner her synspunktet sitt med at utdømmene mottar gode signaler ved at det blir åpnet flere serveringssteder med alkoholserving. Han bruker ikke sine egne private interesser inn i saken.

KONKLUSJON: Bjørn Berge var ikke inhabil til tross for at han muligens kan få noe innteksttap på leiligheten. Dette er ikke noe som er nytt, det har allerede vært en ulempe for denne saken ble behandlet.

Ulykkesulyd- grosamer	Ulykkesregulering	Vilkar - Ulykkesulyd	Retts- Praksis (Cano.)	Vikaring - Ulykkesulyd
1) Feil innhold	konstruksjonsmangel i skil med lov	Automatiske Ulykkesulyd	Rt. 1964 a. 93	Skille:
2) Feil organ	underordnet istadfor omvendt virkning istadfor å løsnen omvendt istadfor å løsnen.	Mistet larer: Feil kan ha innvirkning på innholdet Hregel: Ulykkesulyd Hregel: Ulykkesulyd Lothrine vedtak: Ulykkesulyd ellers: Helhetsvurd. Menerer: - Feilansett/gyldig - Vedtaks art - Gyld. ginst/stadl - innvirkning - Herforforhold	Rt. 1950 s. 238 Rt. 1969 a. 1035 Rt. 1981 a. 745 (Issue) Rt. 1965 a. 679	x hel/deleris Ulykkesulyd
3) Feil Aales- behandling	Erbeholdelse: Jot. § 41: Ulykkesulyd Sektor, forskrifter etc: § 41 omvendt	Mistet larer: Feil kan ha innvirkning på innholdet	Rt. 1933 a. 548 (Reduksjons) Rt. 1956 a. 29 (Dissipasjon)	x lovbrudne vedtak (riktig malet forger av lov)
4) Feil Skjema	Ulykkesulyd Ulykkesulyd Ulykkesulyd Ulykkesulyd	Hregel: Ulykkesulyd	Rt. 1990 a. 844 (Feil) Rt. 1951 a. 19 (Mangel)	x diskusjonere vedtak (riktig resultat kan være det samme, for- utsatt at Ulykkesulyd- grunn ikke foreligger)
5) Feil Aales	Ulykkesulyd Ulykkesulyd Ulykkesulyd	Automatiske Ulykkesulyd	Rt. 1960 a. 1374 Rt. 1982 a. 241	

Pensum/læringskrav (JUOFF1201 - Høst 2009)

Fagbeskrivelse

Faget beskriver hovedprinsippene i den alminnelige forvaltningsrett. På grunnlag av en kortfattet innføring i juridisk metode, skal faget gi forståelse av forvaltningsrettens begreper, perspektiver og rettsstruktur, samt utvikle evnen til å identifisere problemer og til å bruke reglene i praksis.

Læringskrav

Det kreves **god forståelse** av følgende emner:

- Hovedtrekkene i reglene om delegasjon og intern styring i forvaltningen
- Hovedtrekkene i reglene om saksbehandling og offentlighet
- Hovedtrekkene i reglene om klage og omgjøring
- Hovedtrekkene om det rettslige grunnlaget (hjemmelen) for forvaltningens beslutninger
- Hovedtrekkene om myndigheten til å stille vilkår til forvaltningsvedtak
- Hovedtrekkene om grensene for forvaltningens skjønnsfrihet
- Hovedtrekkene om domstolenes kontroll med forvaltningen
- Hovedtrekkene i reglene om ugyldighet

Det kreves **kjennskap** til følgende emner:

- Sentrale forbindelseslinjer mellom forvaltningsrett og statsforfatningsrett
- Hovedtrekkene i forvaltningens oppbygning
- Hovedtrekkene i reglene om erstatning for forvaltningens virksomhet

Litteratur

Boe, Erik: Grunnleggende juridisk metode - en introduksjon til rett og rettstenkning, Oslo 2005

Boe, Erik: Innføring i juss bind 2 (Tano 1993), følgende kapitler: Del 5 Forvaltningsrett, bortsett fra kapittel 39 og kapittel 44-46 Fra Del 4 Statsrett: Kapittel 21-22, kapittel 26-27.30, kapittel 27.5-27.7, kapittel 29.1 og 30.21

Offentlighetsloven: i Graver, Hans Petter: Offentlighetsloven. Kap.20. Ikke utgitt enda, lenke ligger på semestersiden.

Hjelpemidler under studiet og til eksamen

Norges lover (stud.utg.). Alternativt særtrykk av forvaltningsloven

Norges lover (stud.utg.). Alternativt særtrykk av offentlighetsloven

I tillegg skal følgende medtas på forelesninger og brukes i forbindelse med oppgaveskriving: Boe, Erik: Oppgave- og materialsamling i forvaltningsrett 4. utgave 2007